

ใบความรู้ เรื่อง เครื่องหมายและสัญลักษณ์ทางดนตรีสากล
วิชาดนตรี(เพิ่มเติม) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

โน้ตสากลคือ เครื่องหมายสัญลักษณ์ชนิดหนึ่งที่ปราศัญทางดนตรีได้ประดิษฐ์ขึ้น เพื่อใช้
บทเพลงต่างๆมีให้สื่อนุหยา และเพื่อเผยแพร่ให้กว้างขวางออกไป โน้ตสากลจึงเปรียบเสมือน "อักขระ" ของภาษาดนตรีซึ่งผู้
เริ่มปฏิบัติเครื่องดนตรีสากลควรทำความเข้าใจและเข้าใจกับเครื่องหมายสัญลักษณ์ ต่างๆเสียก่อนจึงจะเริ่มสู่การฝึกปฏิบัติ
เครื่องดนตรีและการบรรเลงบทเพลง ได้ถูกต้อง ตลอดจนพัฒนา ทักษะทางด้านดนตรีให้สูงขึ้นต่อไป

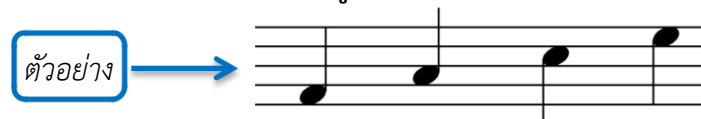

บรรทัด5 เส้น Staff() ตัวโน้ตต่างๆ จะถูกบันทึกลงบนเส้นตรงจำนวน5 เส้นที่ขนานกันในแนวนอน ซึ่ง
สามารถบันทึกตัวโน้ตได้ทั้งสองแบบ(ดังตัวอย่าง1และ 2)

1. การบันทึกโดยให้หัวของตัวโน้ตคาบเส้น

2. การบันทึกโดยให้หัวของตัวโน้ตอยู่ในช่อง

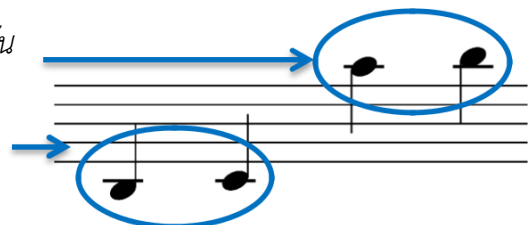

นอกจากการบันทึกโน้ตที่อยู่ในบรรทัด5เส้นแล้ว ยังมีการบันทึกโน้ตที่มีระดับเสียงสูงกว่าหรือ
ต่ำกว่าบรรทัด5เส้น ซึ่งจะบันทึกลง“**เส้นน้อย**” (**Ledger lines**) (ดังตัวอย่าง)

ตัวอย่าง

การบันทึกโน้ตลงเส้นน้อยที่อยู่เหนือ5 บรรทัดเส้น

การบันทึกโน้ตลงเส้นน้อยที่อยู่ใต้บรรทัด5 เส้น

เครื่องหมายกำหนดบันไดเสียง

กุญแจโซ (G Clef หรือ Treble Clef) คือ เครื่องหมายที่กำหนดเสียงของตัวโน้ตในบรรทัด 5 เส้น โดยปกติแล้วจะเขียนไว้บริเวณตอนเริ่มต้นของบรรทัด 5 เส้น และ หัวของกุญแจโซ จะคาบอยู่เส้นที่ 2 ซึ่งเป็นตัวกำหนดให้เราทราบว่า โน้ตที่ถูกบันทึกไว้ 2 ในบรรทัดคาบอยู่เส้นที่ 5 โน้ตตัวนั้น คือ โน้ตตัวโซ หรือ มีเสียงโซ (G) นั่นเอง (ดังตัวอย่าง)

เครื่องหมายกำหนดจังหวะ

เครื่องหมายกำหนดจังหวะ Time (Signatures) ในทุกๆ บทเพลงจะมีเครื่องหมายกำหนด จังหวะโดยจะเขียนถัดจากเครื่องหมายกำหนดบันไดเสียงซึ่งจะกำหนดเป็นตัวเลขคล้ายกับเศษส่วน แต่ไม่มี เส้นขีดระหว่างตัวเลขบนกับล่าง ตัวเลขบนจะหมายถึง จำนวนจังหวะใน 1 ห้องเพลง เลขตัวล่างหมายถึง ตัวโน้ตที่ใช้เป็นเกณฑ์ 1 จังหวะดังนี้

หมายถึง ในหนึ่งห้องเพลงจะมี 2 จังหวะโดยโน้ตตัวดำมีค่าเท่ากับ 1 จังหวะ

ตัวอย่าง

หมายถึง ในหนึ่งห้องเพลงจะมี 3 จังหวะโดยโน้ตตัวดำมีค่าเท่ากับ 1 จังหวะ

ตัวอย่าง

หมายถึง ในหนึ่งห้องเพลงจะมี 4 จังหวะโดยโน้ตตัวดำมีค่าเท่ากับ 1 จังหวะ

ตัวอย่าง

ตัวโน้ตและตัวหยุด

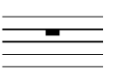
ตัวโน้ตNote()คือสัญลักษณ์ที่แสดงความสั้นหรือยาวของเสียงโดยจะถูกบันทึกไว้ในบรรทัด5เส้น ซึ่งอัตราความสั้นหรือยาวของเสียง จะมีความแตกต่างกันขึ้นอยู่กับลักษณะและชื่อเรียก ของตัวโน้ตนั้น ๆ

ตารางแสดง ชื่อตัวโน้ต สัญลักษณ์และอัตราความยาวของเสียง

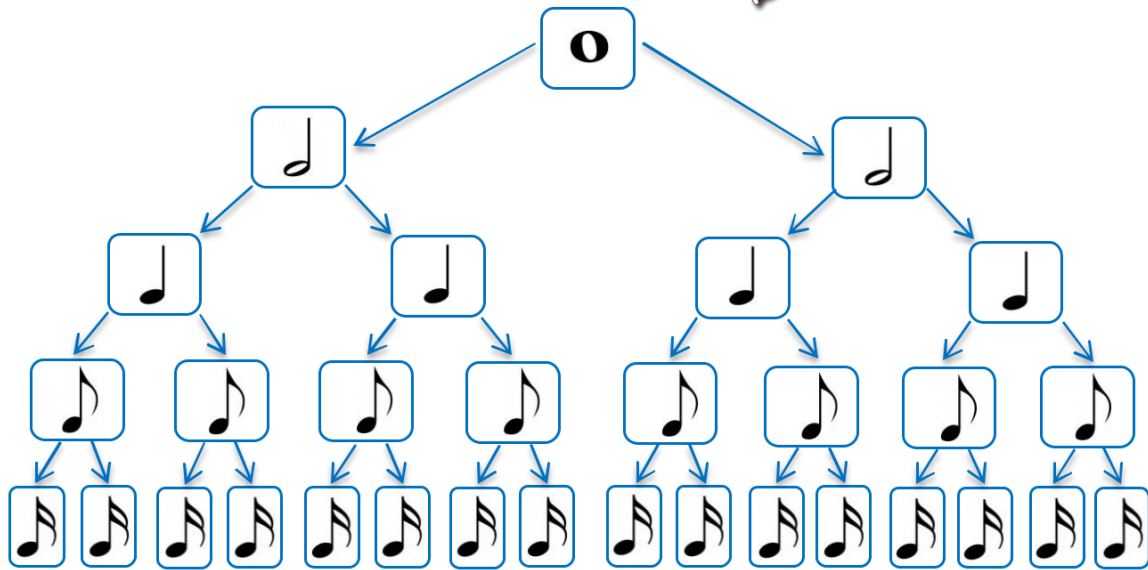
ชื่อตัวโน้ต	สัญลักษณ์	อัตราความยาวของเสียง(ค่านับจังหวะ)			
		1	2	3	4
ตัวกลม (Whole Note)		มีอัตราความยาวของเสียงยาวที่สุด			
ตัวขาว (Haft Note)		มีอัตราความยาวของเสียงเป็นครึ่งหนึ่งของตัวกลม			
ตัวดำ (Quarter Note)		มีอัตราความยาวของเสียงเป็นครึ่งหนึ่งของตัวขาว			
ตัวเข้บ็ต1 ชั้น (Eighth Note)		มีอัตราความยาวของเสียงเป็นครึ่งหนึ่งของตัวดำ			
ตัวเข้บ็ต2 ชั้น (Sixteenth Note)		มีอัตราความยาวของเสียงเป็นครึ่งหนึ่งของตัวเข้บ็ต1ชั้น			

ตัวหยุดRest()คือสัญลักษณ์ที่กำหนดให้เสียงเงียบหรือหยุดเสียงชั่วคราวโดยที่จังหวะยังคงดำเนินต่อไปสัญลักษณ์ของตัวหยุดจะมีความสั้นหรือยาวขึ้นอยู่กับลักษณะและชื่อเรียกตัวหยุดนั้นๆ ซึ่งจะม้ออัตราความยาวของจังหวะเทียบเท่ากับตัวโน้ต

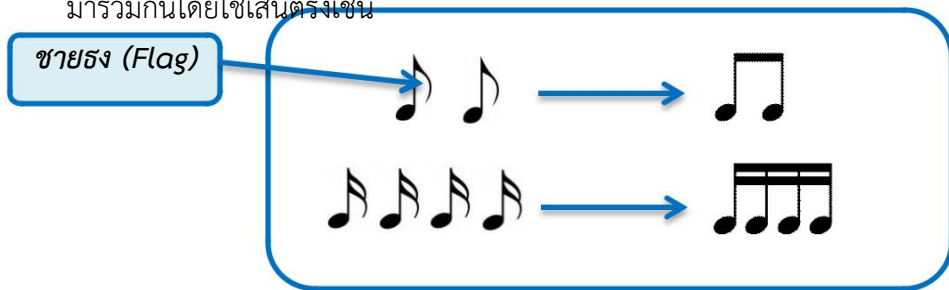
ตารางแสดง ชื่อตัวหยุดสัญลักษณ์และอัตราความยาวของเสียงที่หยุด

ชื่อตัวหยุด(Rest)	สัญลักษณ์	อัตราความยาวของเสียงที่หยุด(ค่านับจังหวะ)			
		1	2	3	4
หยุดตัวกลม (Whole Rest)		มีอัตราความยาว เท่ากับโน้ตตัวกลม			
หยุดตัวขาว (Haft Rest)		มีอัตราความยาว เท่ากับโน้ตตัวขาว			
หยุดตัวดำ (Quarter Rest)		มีอัตราความยาว เท่ากับโน้ตตัวดำ			
หยุดตัวเข้บ็ต1 ชั้น (Eighth Rest)		มีอัตราความยาว เท่ากับโน้ตตัวเข้บ็ต1ชั้น			
หยุดตัวเข้บ็ต2 ชั้น (Sixteenth Rest)		มีอัตราความยาว เท่ากับโน้ตตัวเข้บ็ต2ชั้น			

แผนภูมิการเปรียบเทียบค่าของตัวโน้ต

การเขียนโน้ตตัวเซปต์(♯)ตั้งแต่สองตัวติดกันขึ้นไปเรามักเขียนโดยนำชายธง (Flag) มารวมกันโดยใช้เส้นตรงเช่น

การบันทึกโน้ต

การบันทึกโน้ต(Notation) สามารถบันทึกโน้ตได้ทั้งคาบเส้นและในช่องของบรรทัด 5 ดังภาพ เป็นการแสดงการบันทึกตัวโน้ตจากเสียงต่ำไปยังเสียงสูง ซึ่งตัวโน้ตที่เราเรียกกันแบบสากลเป็นภาษาอังกฤษ ได้ดังนี้

โด = C เร = D มี = E ฟา = F โซ = G ลา = A ที = B

ภาพการบันทึกโน้ตลงในบรรทัด 5 เส้น

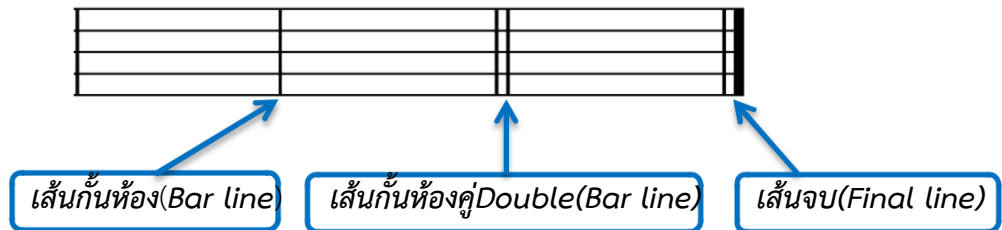

เส้นกันห้อง

เส้นกันห้อง(Bar line) คือเส้นตรงแนวตั้ง1เส้นที่ขีดขวางบรรทัดห้าเส้น เพื่อกันแบ่งโน้ตใน แต่ละห้อง ให้มีจำนวนจังหวะตามที่เครื่องหมายกำหนดจังหวะกำหนดไว้

เส้นกันห้องคู่(Double Bar line) คือเส้นตรงแนวตั้ง2เส้นขนานกันที่ขีดขวาง บรรทัด5เส้น ใช้กันในแต่ละท่อนของบทเพลง

เส้นจบ(Final line) คือเส้นตรงแนวตั้ง2เส้นขนานกันลักษณะของเส้นจะบาง1 เส้น และหนา 1 เส้น ใช้สำหรับตอนท้าย หรือ จบเพลง

เครื่องหมายย้อน

เครื่องหมายย้อนRepeat(Signs) เมื่อเล่นมาถึงห้องเพลงที่มีเครื่องหมายดังกล่าวแล้วให้ ย้อนกลับไปยังห้องเพลงที่มีเครื่องหมายเดียวกัน ที่หน้าหน้าเข้าหากัน หรือถ้าไม่มีเครื่องหมายให้ย้อนกลับไปเล่นที่ ห้องแรกของบทเพลง

